

2. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ.

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.

Т.Ю. Годованець

Національний університет харчових технологій

На етапі соціоекономічного розвитку країн світу в період формування інтелектуального та інформаційного суспільства, у добу комп'ютерних комунікацій і тісних економічних, наукових, культурних взаємозв'язків, володіння іноземними мовами набуває першочергового значення. Вивчення та володіння іноземними мовами, навіть кількома, стає нагальною необхідністю для молодих спеціалістів, бо підвищуються вимоги до рівня їх іншомовної професійної підготовленості.

Практика сучасних інтеграційних процесів в Україні, входження її в систему міжнародних, економічних, політичних і культурних зв'язків потребують конкурентно-спроможних фахівців високого рівня в галузі розвитку новітніх технологій в системі переробки, розробки, забезпечення високої якості та безпеки харчових продуктів. Діяльність сучасного фахівця вимагає не тільки професійної майстерності, а й широкої гуманітарної освіти, бо вона передбачає інтенсивне усне і писемне спілкування, мовленнєву практику чітко сформованої соціокультурної компетенції.

Питання мовної культури, соціокультурного аспекту навчання іноземних мов, комунікативної компетенції були предметом дослідження як класиків-мовознавців (В.В. Виноградов, І.І. Огієнко,

О.О. Потебня, І.О. Зимня) так і сучасних дослідників культури ділового спілкування (В.М. Русанівський, А.П. Коваль), а також у роботах зарубіжних вчених (Ш. Швейцер, Є. Сіжано).

Європейські дослідники, на відміну від українських, не виділяють окремо компетентність володіння іноземною мовою, а виокремлюють загальнокультурну компетентність, до якої володіння іноземною мовою входить як її складова. Адже „компетентність” трактується як здібність, гідність, висока якість, навіть право, повноваження [4].

Хоча, як зазначають вітчизняні й зарубіжні дослідники, ключові компетентності не є стабільними, їх структура змінна і динамічна, залежна від пріоритетів суспільства, можливостей самовизначення особистості в соціумі, а також, зокрема, від цілей освіти.

Соціальний компонент компетентності розуміється як взаємодія цілого ряду соціальних чинників, до яких належать, економічний, суспільно-політичний устрій, національний склад, розвиток технологій, стосунки в сім'ї, ставлення до релігії та церкви і т. ін. Культурний компонент відбиває духовний стан суспільства, силу та пошанування морально-етичних засад, можливість формування розвиненої, творчої особистості, яка б виробляла духовне багатство, культурні норми та цінності [1].

Отже, формування як діяльність, яка творить щось нове або удосконалює вже набуте, надаючи досконалості, завершеності передбачає творця – суб'єкта творчої діяльності. Цим творцем виступає викладач – носій іноземної мови, методик викладання

конкретної іноземної мови; зрештою психолог – бо працює з живим людським матеріалом, якому притаманні індивідуальний характер, здібності. Цей людський матеріал, студент, належить до окремої групи людей, до певного суспільства, соціуму, з властивими для нього звичаями, традиціями, мораллю, культурою. Тобто, наш студент є носієм певних якостей, зокрема за вихованням, освітою, рівнем розвитку творчих сил і здібностей людини, які виражаються у його діяльності, у сфері духовного життя. Людські сили і здібності реалізуються в діяльності через знання, вміння, навички, рівень інтелекту, морально-етичний розвиток, світогляд, способи і форми спілкування.

Розкриття людини як особистості здійснюється через мовлення. А функції мовлення – це контакт між тим, хто говорить і тим, хто слухає, передати інформацію, висловити відношення мовника до дійсності, до подій, явищ, що відбуваються, тобто до предмету мовлення. Через мовлення студент формує думки, показуючи свої знання та досвід у тій чи іншій галузі, добру обізнаність із чим-небудь. Отже, він показує свою компетенцію – глибоке знання, яке дає право висловити судження або в той чи інший спосіб приймати рішення.

Формування вміння комунікативної компетенції стимулюється оволодінням такою важливою її складовою, як лінгвістична компетенція, що передбачає оволодіння знаннями та навичками з різних аспектів мови – фонетики, лексики, граматики [2].

Викладач виступає носієм і творцем соціокультурної компетенції. Важливе значення має професіоналізм викладача в аналізі психологічного і інтелектуального рівня студентів, а також їх вмій та навичок. Навчаючи, викладач має чесно дати відповідь на питання – іноземна мова для іноземної мови чи іноземна мова як засіб і спонукання до розширення цивілізаційного простору.

Широкий спектр методичних, дидактичних засобів дає можливість концептуально підійти до потреб формування у студентів соціокультурної мовленнєвої компетенції особливо у технічному вузі при вивченні англійської, німецької чи французької мов. Доцільно звертати увагу на підбір текстів і вправ, оволодівши якими, студенти, а завершивши навчання, молоді фахівці змогли б вільно почуватися при влаштуванні на роботу у міждержавні підприємства, впевнено брати участь у наукових конференціях, колоквиумах, семінарах чи на рівні побутового спілкування із своїми іноземними колегами.

Тоді формування соціокультурної мовленнєвої компетенції студентів значною мірою залежить від високої кваліфікації, соціокультурної мовленнєвої компетенції викладачів, які є основними носіями цієї самої компетенції при вивченні іноземних мов і їх спроможності навчити студентів входити в іншомовну культуру, „виконувати роль культурного посередника між своєю національною культурою і культурою країни, мова якої вивчається, взаємодіяти з носіями мови у різних ситуаціях” [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бернадська О.В. Теоретичні основи соціокультурної компетенції в системі навчання майбутніх учителів початкової школи та іноземної мови. // <http://www.psyh.kiev.ua/>
2. Колодько Т.М. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах. Автореф. дис... канд. пед. наук.. 13.00.04 / Т.М. Колодько; Нац.пед.ун-т. ім. М.П. Драгоманова. – Київ., 2005. – 20с. – укр.
3. Маслак Л.П. Проблеми підготовки спеціаліста в контексті євро-інтеграційних процесів в Україні/ Л.П.Маслак// Модернізація вищої освіти в контексті євро-інтеграційних процесів: зб. наук. праць сучасн. Всеукр. методолог. семінару. – Житомир: ЖДУ, 2007. – С. 114-120.
4. Словник „Micro Robert”. Dictionnaire Le Robert – S.N.L., PARIS. – 1971 – с. 203.